

Cuvântul Ardeleanului

3 LEI
Exemplarul

Redacția și Administrația:
ARAD, Str. Românilui No. 6.
Telefon 156.

ORGAN POLITIC SI DE INFORMATIUNI
Apare Joia și Duminica

ABONAMENTE:
Un an, lei 400.— seapse lunii, lei 250.— trei lunii,
lei 150.— Pentru autorități și întreprinderi par-
ticulare 1000 lei anual, — seapse lunii, lei 600—

3 LEI
Exemplarul

In fața urnei

Peste trei zile, tot cetățeanul român va fi chemat ca în fața urnei, să hătrască, prin voință sau, nouile destine care sunt hărăzite acestei țări. În ziua de Marti 25 Mai, cetățenii perfect conștiienți, vor avea dreptul să întrevadă voința celui mai de frunte cetățean al acestei țări, aceia a M. S. Regelui, care ca un adevarat și devotat apărător a intereseelor țării ce i-a fost încredințată, spre conducere, după o mare gândire a trecut framele fostei guvernări, în mâinile celui mai distins ostaș în razboiu pentru integrarea noastră națională. Această cinst regească, M. S. Regelui, savârșit-o cu credință fermă că, din impasul la care a ajuns această țară, numai eroul acțiunilor hotărătoare, ar putea o scoate.

Alegătorii au cea mai sfântă Pădorie, de a cumpăra cu cea mai mare chibzuire cei care sunt datorii unei peceluiiase cu voință lor, în fața urnei. Nouă, celor de dimineață de creștele Carpaților, nici se cere însă și mai multă chibzuială ca celor din Regatul vechi. Acolo fiecare cetățean are săzisă școală politică și stie desul de bine că roul unei opozitii este acela de a fagădui. Acolo fiecare își cunoaște oamenii și este deplin de conștient asupra curentelor cunoscute sub denumirea de democratice.

Pentru noi, cei de aici, cea mai criminală acțiune națională, aceea a lui C. Stere, ne este prea puțin cunoscută, ca să ne dăm imperfect seama că acea cărdășie — țărănistă-manișă — urmărește tendința de subminare a intereseelor noastre de stat național. Patriotismul drului Lupu, l-am talmacit din infamă sa acțione de ponegrie — cu doi ani în urmă — pe pamântul Americii, iar ziarul „Aurora” de sub conducerea sa este organul, de drept, al Sovietelor rusești, aci în propria țara.

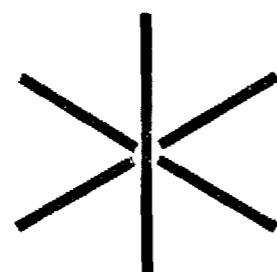
Despre propaganda cizistă, arătată publicului ca o benefacere dumnezeiască pe plăuriile țării românești, vom spune — cu totă iertățea — că a fost cea mai nenocivă acțiune, care ne-a discreditat în fața străinătății și ne-a dat cu multă înălță, ca stat de adevărată civilizație. Conducătorul acestiei propagande, profesorul universității A. C. Cuza, dovedit nu de multă plagiator ordinari, iar în Parlamentul, dinainte și de după razboiu, socrat cu un buitor de operă, nu are autoritatea morală a cuvântului, cu care a descrisă o parte din tinerimea noastră universitară, penruca aruncând-o în avereia cetățenilor pașnici ai acestei țări, sau punându-în măne revolare criminale, să se ridice pe platforma de jaf și cadavre omenești.

Aici pe meleagurile Zărindului alegătorul român are de ales, ceeace trebuie să dictează constanță sa de adevărat român și suntem convinși că urmășii lancului, nu pot să simtă decât numai românește.

CELE 10 PORUNCI ale ALEGĂTORULUI

- I. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă reprezintă nădejdea unor vremi mai bune!
- II. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă garantează pacea și linisteia în țară.
- III. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă este Guvernul ordinei în țară, fără de care nu putem trăi nici ca oameni, nici ca națiune.
- IV. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă cuprindă bărbați incercăți să conducă trebilor țării, iar nu niste ucenici la treabă și meșteri îscuși la vorbe.
- V. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă e alcătuit din oameni cum se cade, despre cari nu s-au auzit vorbe reale, de necinste sau de jaf în avereia țării.
- VI. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă el dorește buna stare
- a poporului muncitor — dovedă: improprietărea țărănilor și organizarea muncitorilor dela orașe, înăpătuite de el.
- VII. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă el nu este Guvernul unei singure clase sociale, spre paguba celoralte, ci Guvernul tuturor claselor sociale, spre binele tuturor și al țării.
- VIII. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă nu este un Guvern de făgădueli, ci unul de fapte, după cum a și dovedit în trecută guvernare.
- IX. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă are în fruntea lui pe omul care a binemeritat dela Patrie, în ceasurile cele mai de grea cumpără ale razboiului.
- X. VOTATI Guvernul Generalului Averescu! Fiindcă el este Guvernul Maiesătăii Sale Regelui și al țării.

Cine votează STEAUĂ votează cu însăși propășirea țărei și, deci, și cu propria lui propășire

Aradanii și partidul național român

Adevăruri istorice de dr. Ioan Suciu

Advocații din depuțiația cu memorandum suspendați dela exercitația profesiei. Și se desfășoară o campanie de înzulă grozolane, ce a durat luni de zile la adresa întregului popor românesc. Huluri scârnavate, ce-ți mânau săngele în creeri și te exasperau până la extrem.

Toate acestea au avut înșa darul să ne încheie rândurile, să trezească pe milii și miile de ai noștri din amoroșă și indolență, să ne facă să înțelege noi cu toții, că suntem la răspântia. Pentru că, cu aceia, cari nici dreptul de a ne jeliu noi, nu voiau să ni-respecte, — nu mai putea fi vorba de o înțelegeră.

Perioada aceasta de prigonia și insultare a tot ce era românesc, simplu pentru citezanța noastră

dească în numele tinerimei maghiare un răspuns la memorandumul nostru, fapt, ce a împins tenat vrednică noastră tinerime academică din acel timp, ca în frunte cu Aurel C. Popovici, Alex. Vaida și alții să îl dea de gol, prin documentata „Replică”, răspândită în întreaga Europa civilizată.

Că aceste succese de propagandă ne-au animat mult, că ele ne-au cimentat în mare măsură, că ele nu au insuflat, multă încredere și mai multe nădejdi, în puterea noastră de rezistență, — nu poate fi tră la înțelegeră.

Însă drept judecănd: trebuie să observăm și să stabilim, cum că aceste succese le-am incasat în mare parte pe urma nediscriminării guvernului ungur și a trupei sării cămpănești ungurești.

Iar în cat o bună parte din meritul acestor succese și revine comitetul național în judecătă. Să ta ană și intenția. În interval guvernul ungur a pus condeie plătite, ca să scrie și răspă-

mitet a vestejil meritele sale prin certurile ce s-au iscat în sănul său după ieșirea sa din temniță în 1895 și au dus la scandalose polemici publice și la totală debandă, din care ne-am ales cu stricării morale inconveniente.

Ne sfășiam în mici grupuri de aderenți ai singuricilor certăți. Unii apără și aproba pe de Ratius și osândea pe V. Lucaci. Alții viceversa.

Comitetul deveni incapabil de orice acțiune și lipsește de ori ce autoritate. Eram pasivisti față de unguri, însă între noi activi în certă și huluri, întocmai ca azi Anii aceșia de o amintire cam puțină „glorioasă” și deasupra prea asemănători cu vrajibile din timpul prezent.

In cursul acestor 3-4 ani de restrângere și decadă morală a costat pe cîi mai buni și mai calmi ai nostrii o multă ură și extremeră energiană: acțiunea

lor îndreptată spre potolirea parimilor și pregătirea căii pentru împăcarea celor învățăbi și adunarea lor în răsărit corporațione, capace dă conduce destinele băielui nostru popor. Epigonii de azi, nici că ar mai asculta cu vîntul unor atari povători.

Acei mentorii ai noștri din acele vremuri tîrste s-au recrutat în covârșitoarea parte dintre veterani acelor vremuri. În fruntea lor era izgonitul din 1892, Alexandru Mocioni cu fratele său Eugen, și în jurul lor Coriolan Brediceanu, Tițu Hațig, Ioan Micu Roșu și venerabilul octogenar de azi Emanuil Urigurean. Au mai contribuit și vrăjitorii 2-3 alții, a caror nume trăiști.

Dintre cei mai tineri colaboratori ai lui Al. Mocioni, în acest gest mare al său, Vasile Goldiș era ajutorul cel mai de valoare și mai înzistent.

Dupa multe și obositore capacări și domoliri, în fine, au

si ajuns la rezultat. S'a abandonat planul alegării unui nou comitet, pentru că așa ceva putea să provoace nouă încăierări. Si nici guvernul ungur, cări oprișe între timp funcționarea partidului național, nu admitea conchecarea, în acest scop, a unei conferințe naționale.

In loc, s'a ajuns la înțelegerea a fi comitetul completat prin cooptare de noui membri. Din prevedere, ca nu cumva aceste cooptări să nu provoace alte mișeri și certe, împăcării au aflat de bine, ca dinainte și în depin consens cu dinșii, să se stabilească și persoanele celor coopătanzi. Ce s'a și întâmplat. În acest tenui a fost chiamat în comitet național și subsemnatul.

Însă boala din fire n'are lecuire. Dintre vechii membri ai comitetului, acela, care totdeauna avea planuri și dorință ascunse, a șiut să expore președintelui dr. Ratiu, ca el să învele în comitet,

VASILE GOLDIȘ

O figură distinsă. Cu statura puternică și trăsăturile parcă ar fi turnate în bronz Vasile Goldiș își reamintește pe senatorul din Forum roman.

Inregistrat cu o voință tare, cerința esențială a omului politic ca prin propria-i voință să fi capabilă subjugă voințele altora.

Când vorbește te captivează prin farmecul bărbătesc al vocii înainte de a ataca fondul chestiunei, exprimat totdeauna într'o formă frumoasă românească. Este unul din puținii noștri conduitori ardeleni, din generația care ne-a dat Unirea, care stăpânește la perfecție limba literară.

Arad, la 14 Mai 1926.

Primar: Secretar Comunal:

Dr. ROBU Indescrivabil

Nemai comentând „atingerea” și nici „caracterul” sărbătoresc, — (eu S. mare) de proprietate româno-maghiară, pentru rugănum Onoratul Public în interesul unei armonioase convicturi a acestor două naționalități” etc., etc. Înainte de toate, în să l informez pe primar al Municipiului Arad, că aceasta publicație — apel, ce poartă data de 14 Mai 1926, — a fost predată redacției noastre tocmai ei, 21 Mai 1926, la ora 12 zile.

N-am să uit niciodată mutra directorului, — că tocmai lui i-a picat în mână, — publicația cu posna ca un hazard al coincidenței... (Directorul nostru fiind în cele mai bune relații cu dl Robu!) mai ales că îi sosea plocon de ziua lui..

Ne-am zis întâi, că, poate inadus, năsă trimis aşa de târziu ca un fel de... — hai să nu mai fi răutăciu, — dar la urmă, am conchis, că, americanul dela Municipiu Arad, care a compus publicația, desigur i-a vrăbit-o la semnatul dlui Robu între alte hărți și săa aglomerat peste măsură cu atâta chestiuni nă mai avut vreme să purice bucluaga hărție. Însă, cu una nu mă lămurește eu:

Unde a stat hărția seapte zile, când ea trebuia să plece la destinație din timp, pentru că frumosă intenție dlui Robu să se traducă în fapt?...

Dacă nici dorință expresă a primarului nu este luată în seamă și se rătăcește hărția, dar ce se va fi întâmplat cu alte hărți semnate de umili cetățeni care să solicite căte ceva?

Acelea nu vor fi mai apărând nici odată...

Nă și pare și dñe domnule Robu, că, pară-i ceva putred în Danemarca...

Pune măna pe mătuoi domnule Robu, că o să ajung de basm cu „americanii” ce-i fac at-tea buclucuri.

Ce „Antonia” o dreseră în voi, că, am început la timp propaganda, dar nu și să zăui dacă totdeauna vom reuși a-ți veni în ajutor la timp. T. Rică

Alegători

Intăriți guvernul care luptă pentru adevărată refacere economică, pentru ridicarea leului, pentru valorificarea bogățiilor țării, pentru stăvălirea campaniilor de subminarea intereseelor românești, pentru ridicarea prestigiului țării în afară și pentru o derărvărsită liniște înăuntru ei.

Votați Steaua.

Alegători

Partidele Național Român și al Poporului solicită increderea Țării

Ele vin cu un program de ordine de muncă și de armonie socială de a căruia în-deplinire chezășește trecutul și activitatea de totdeauna a celor două bărbați de stat, conducătorii lor: vîteazul general Alexandru Averescu și tribunul Transilvaniei: Vasile Goldiș.

D. general Averescu, șeful Partidului Poporului, și preșintele consiliului de ministrăi a arătat, print' un manifest — ce îl reproducem în numărul de față — adresat opiniei publice, misiunea actualului guvern de a con-

tinua opera de consolidare economică a țării, de a în-lătura, din politică lupta de clasă și a contribui astfel, la o cît mai largă armonie socială între deosebitele categorii de cetățeni ai patriei române, și de a apăra ideia de stat împotriva dușmanilor ei conștienți și inconștienți.

D. Vasile Goldiș, președintele Partidului Național Român, înimosul său al Ardealului, în manifestul „Către Națiunea Română” — ce deasemeni îl dăm publicitatea în altă parte a gazetei

noastre, — se adresează în-tregului popor românesc, arătând programul partidului, din care primele puncte sunt: străduința de a dărâma gra-nitele sufletești ale fiilor de acelaș neam și sânge, che-mând pe toți frații la solidaritate desăvârșită întru pro-pășirea României Mari și a tot cetățeanului; ridicarea stării intelectuale și economice a pături țăăranești; în-tărirea Bisericii și Tronului Celui mai popular și iubit Monarh, Regele Ferdinand I al tuturor Românilor.

APEL către toți locuitorii țării

Condițiunile, în cari se găsește Țara, sunt cunoscute tuturor claselor sociale.

Nevoia unor măsuri eficace, pentru a se accelera îmbunătățirea situației economice, este simțită de toată lumea.

In mare parte, această apăsătoare stare de lucruri este dat-o-rită urmelor adânci, pe cari le-a lăsat răsboiul și cari, cu toată silință bărbaților de Stat din întreaga lume, nu le-au putut șterge încă.

In parte, ea se datorează însă și la cauze locale.

Chemat, prin încrederea Majestății Sale Regelui, de a lăua răspunderea acestei situații, îmi dău perfect seama de greutatea sarcinei nouului guvern.

Am primit această răspun-dere însușită de cea mai vie și cinstită dorință de a corespunde încrederei ce s'a acordat acestui guvern și nădejdei ce se pune în el.

Sforțările ce aș face împreună cu colegii mei ar rămâne însă neroduite, dacă pentru obținerea rezultatului dorit, nu am avea la îndemâna decât propriile noastre puteri.

Pentru a învinge greutățile ce ne stau în cale, pe lângă bunele noastre intenții, avem nevoie și de sprijinul puternic al națiunii.

D. Prim-ministru General AL. AVERESCU

Pentru că roluțul însemnat, la care s'au avântat „ărădanii” în istoria luptelor noastre naționale, era în parte esențială talentul de organizare și deosebita credinție de-a lucra și jertfi pentru cauza națională, a fruntașilor arădani.

Lugojul avea pe marele Co-

riolan Bredicean însă în județ abia mal 2–3 organizatori de forță; Timișoara pe Emanuel Ungureanu și iarăș abia 2–3 fruntași de ajutor. Aradul însă avea peste zece fruntași de o energie și de un dor de jertfă neînțrecut și mai fiecare în felul său un talent de organizator.

Incep numai dela Mircea Stănescu și continuă cu Gheorghe Popa, Mihai Veliciu, Vas. Mangra, (care în tinerețea sa era un organizator fără seamă), Romul Ciocogariu, Sava Raicu și alții.

Iar dela 1900 încoaci a intrat în sirul lor, luptându-și loc de frunte, Vasile Goldiș.

Că și subsemnat și alții mai mici, avut-am ceva parte și noi, o lăs în aprecierea urmașilor.

Ori-cât de savant și sirguinatos ar fi însă dacălul, el fără copii cumpliti, răvnitori de știință și ascultători în școală — nu va putea da un examen cu laudă.

Așa nici corpul falnic de con-

avea Aradul în cele naționale, chiar și pe lângă orice fel de opiniții extreme, — nu putea să eluteze „ărădanilor” locul de frunte și de conducere nediscutată în luptele noastre naționale, dacă nu era la locul său și massa mare a poporului, a țărănimelui din județul Arad.

Cele mai frumoase amintiri ale vietii mele de aceasta țărănume mă leagă.

Inalbit la cap și eu ca toți bărbații, mai bucuros cu amintiri din trecut și nu cu apa nădejilor din viitor îmi recoresc suflului, în vreme de repaos.

Și Doamne, adesea mă surprind cu lacrimi în ochi, când mi-aduc aminte de vrednicia țărănilor arădani. Cătă lubire de neam, cătă cinste și credință în piept de simplu țărani! Căt bun simt, ce comoroară de putere și de mândrie românească!

Dar se întâmplă de multe ori, că mă și înveselesc, când îmi trece prin minte căte o păianie nostimă din trecut, tot o dovdă și ea a bărbației acelei țărănimii.

Abunaoră: Cazul părintelui Beltechi dela Aldești, când sătenii lui, pe urma păpricașului lui în Șebis la programul lui Solyomossy, erau să-l scoată cu boscărcile la hotar.

Ori cazul unicul țaran din

Prezesti, care votase cu Solyomossy și s'a pomerenit, că nime în sat nu mai cunoșteau și nu mai vorbeau nici cu el, nici cu soția și copiii lui, aşa că ajunsese să fi disciplinat și venise la mine să ceară „carte de ierăcuire”.

Și căte alte amintiri dragi, din cari suflul culege atâtea dovezi ale caracterului ferm, a credinței neînfrântă, a curajului nobil și a dorului de jertfă și de luptă pentru neam, ce se ascunde sub sunamanul de țărani arădani.

Am umblat în ultimii ani și vîîeti mele multă lume românească. Drepă că am întâlnit și înalte ținuturi multă virtute strămoșească și multă însușire între țărani. Însă nicări n'am dat de acel grad de vrednicie, estins peste un mare complex de sate și regiuni județene, ca în Arad.

Deaceea repet: țărănumea arădană are parte leului meritul că „ărădanii” și-au eluat un nume nemuritor în istoria luptelor naționale.

Constatând și acest adevăr istoric trecă la enara, cum și pe ceale au ajuns arădani în frunte.

Dela 1888 și până la 1892 a dominat în partid absolută pasivitate. Poporul, cum am arătat, nu consumtea cu aceasta reacți-

De aceea, facem apelul cel mai călduros la toți iubitorii de țară, fără vre-o deosebire, de orice natură ar fi ea, să ne dea sprijinul necesar, în greaua muncă la care păsim.

Sunt încredințat că întărit de acest sprijin, Guvernul va fi cu siguranță în măsură să învingă, fără multă întâzire greutățile cari stau în putință noastă de a le înlătura și să participe în acelaș timp, în mod efectiv, la sforțările ce se fac, de către toate țările, pentru a ieși din criza generală de azi.

Fără a revoluționa legislația noastră, căci aceasta nu ar face decât să zdruncine prestigiul țării, Guvernul va căuta prin modificări, a căror necesitate este deja pusă în evidență de experiența făcută, să înlătura tot cecace poate fi o piedică la normalizarea vieții precum și să introducă orice măsură necesară pentru a se accelera procesul normalizării.

Cea mai de cîpetenie grija a Guvernului va fi aceea de a pune politica noastră economică financiară pe baze sănătoase, adică în acord cu nevoie reale, în condițiunile excepționale create de război.

Ar fi însă o greșeală mare dacă, s'ar crede, că este cu puțină de a îmbunătăți o stare de lucruri dintr'o zi într'alta.

De aceea, Guvernul are nevoie ca marea public și mai ales elementele, cari intră în compunerea organismului nostru economico-financiar, să-i dea tot concursul, pentru ca să-și poată desfășura activitatea într'un mediu prielnic și binevoitor.

Mai presus de orice, are nevoie de a se face credit bunelor sale intenționi, cel puțin până ce primele măsuri ce va lua, vor începe a-și arăta roadele.

Tin să se știe că am fost chemați la cîrmă prin încrederea Suveranului, pe care a binevoit a ne-o acorda, uzând de prerogativele Sale constituciionale, și dacă Corpul electoral va ratifica această încredere, nu vom cruța nimic pentru a o justifica, punându-ne în întregime, fără cea mai mică restricție, în serviciul intereselor obștești, cu nesocotirea intereselor de partid.

Cu această simplă și neademenitoare, dar cinstită declarație, mă prezint în fața țării, împreună cu colegii mei, pentru a ne da tributul nostru de muncă spre binele obștesc.

O primă condiție este necesară, și anume aceea ca munca Guvernului să se desfășure la adăpostul unei netulburate stări de lucruri în țară.

Pentru acest puternic motiv, dacă pe de o parte fac apelul cel mai călduros la toți locuitorii țării a pune Guvernul în situația de a-și exercita mandatul nestânjenit, declar în acelaș timp, că orice încercare de a se tulbura ordinea publică, pe orice cale și prin orice mijloc, va fi numai stăvilită cu ultima energie, dar va fi și reprimată la nevoie fără cruce.

Dupăcum am știut, fiind în opozitie, să nu confundăm opozitia cu turbulență, tot asemenea, deținând azi puterea, vom ști să facem a se respecta ordinea, după pilda pe care am dat-o.

General Averescu.

vitate politică și pretindea „să mișcăm”. În 1892 agitase lumea românească „memorandum” și pre-ripiile din jurul acelei manifestații, în 1893 procesul memorandștilor, în 1894 deciziunea Curiei ungare asupra recursului lor dat împotriva judecății și întemeiarea membrilor Comitetului în temnițe din Vat și Segedin

Ei, dar se și sfârșise cu răbdarea Românilor. Mereu auziam obiecționea: Cum? noi să stăm tot mereu cu mâinile sănătățile?

Și în județul Arad s'a dat mai întâi lozinca: „Luptă, cel puțin în congregația județului”!

Cum în Arad aveam și de mai multe număroși membri români în congegație și cum din pîrile-jul alegerilor congregaționale din 1895 îl mai înmulțiseam binisore-ne-am organizat temelnic sub președinția mult regretatului nostru Mihai Veliciu, și am deschis luptă în adunările generale ale județului, care aveau loc tot la 3–4 luni.

Vorbiam românește, criticam și atâcam regimul de opresiune, aspru și necruțător. Făceam, ca durata adunărilor, cari mai nășteau căte 2–3 ore, să se prelungescă pe 2–3 zile. Convenim dinainte și ne pregătim fundamental, împărțim rolurile și grijeam, ca totul să decurgă

demn și impunător. Ne îngrijeam că tot decursul adușărilor să fie fidel și amănunțit reprobus în ziarele partidului. Si la toate acestea atrageam de colaboratori și pe țărani români de frunte, făcând ca toată mișcarea aceasta, dar totodată și tot efectul ei însușitor, să nu apară numai ca meritul celor vre-o cățiva fruntași orășeni, ci să fie resimțit și considerat ca meritul obștei întregi românești din județul Aradul și apărare.

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Din consultări începută să se stabilească întâi de luptă, pe care și credincioșii și poruncile lui se desprind din telurile fixate de obștei luptătoare. El luptă în frunte efectiv, el este pretutindeni, unde se cere îmbărtăciunea și apărare.

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Din consultări începută să se stabilească întâi de luptă, pe care și credincioșii și poruncile lui se desprind din telurile fixate de obștei luptătoare. El luptă în frunte efectiv, el este pretutindeni, unde se cere îmbărtăciunea și apărare.

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Vătav de acest solu er hau Veliciu și Vasile Vătăvici secundari tot de ace bru erau ceilalți fruntași a

Programul de muncă al guvernului

Majestatea Sa Regele în virtutea prerogativelor Sale Constituționale a încredințat conducerea țării — după retragerea ministerului liberal — d-lui general Averescu, pentru a treia oară prim ministru, care și-a alcătuit guvernul din elementele cele mai experimentale ale partidului poporului, creat prințo uimitoare spontaneitate din năzuințele masselor populare care își căutau un organism politic propriu, în dată după răsboiu. Acest guvern și-a asigurat colaborarea fruntașilor ardeleni, reprezentând și fiind organizați pentru a realiza vecchia politică națională a poporului român din Ardeal în scopul Unirei desăvârșită și sufletului românesc. Astfel compus guvernul, din elemente încălcătoare de aceiaș aspirație desinteresată și omogene prin mentalitatea lor, crede de datoria lui să împărtășească de îndată publicului ideile conducețoare ale programului său politic, așa cum îl impune natura și imperativul necesităților momentului.

1) Reforma agrară, opera guvernului Averescu din trecuta sa guvernare va fi desăvârșită și complectată prin întinderea ei în regiunile de bălti și păduri.

Tot în scopul rezolvării depline a chestiunii sociale vom înlesni trecerea pământului în mâna țărănilor acordând credite suficiente pentru cumpărarea moșilor mari, puse în vânzare.

Pentru vindecarea retelelor de ordin economic și financiar guvernul socotește că normalizarea nu este cu puțină decât prin colaborarea capitalului străin.

Această colaborare nu este îndestulătoare, dacă nu se înălță acele măsuri de ordin administrativ sau legislativ ale guvernului trecut, cari au fost până aici pierdători oricărui început de îmbunătățire a vieței economice.

In acest scop prima grijă a guvernului va fi ajutorarea producției economice prin reducerea treptată a piedicelor care se opun exportului producției naționale și prin usurarea importului materialelor necesare intensificării acestei producții.

2) A doua măsură, urmarea celei dintâi va fi obținerea la timpul prielnic a stabilizării monetare fără de care nu pot exista nici schimburi normale economice, nici buget echilibrat.

3) A treia măsură, care trebuie luată odată cu cea dintâi, este refacerea repede a căilor ferate și construirea legăturilor principale cu provinciile alipite, precum și continuarea politicii noastre trecute de construire de linii ferate cu sprijinul inițiativelor și capitalului privat.

Treptat cu sporirea producției, usurării creditului și desvoltării comerțului vom urmări normalizarea bugetului asigurând tuturor serviciilor publice mijloacele necesare iar funcționarilor o retribuție corespunzătoare cu scumpetea. La acest scop va contribui și o revizuire severă a cheltuielilor.

Partidul Poporului eșit din pădurile largi ale muncitorilor de pământ, socotește agricultura ca producția economică cea mai temeinică, singura în stare să asigure prosperitatea țării.

De aceea, fără a nesocoti celelalte ramuri de producție, guvernul va da un deosebit sprijin agriculturii, înlesnind pe deoparte noilor improprietării educația profesională și mijloacele tehnice;

Aradul, din potrivă, avea un comitet județean de 120-180 de fruntași și țărani, care convenia la an de 3-4 ori pe câte 4-5 zile — luând și durata congregației în socotă — și în loc de un mic comunicat „asupra situației”, el dădea rezultate, vesteau luptă și iată și luptă.

În 1897 s-a înființat în Arad și organ publicistic, „Tribuna Poporului” cu neutățile vrednică luptător Ioan Russu-Sirianu în frunte. Acest zlar s-a răspândit cu mare succes și servea lupta arădanilor de minune.

Până-ce arădani, o mână de oameni, izbutiră să ne înființăm și asigurăm în desvoltarea sa un ziar cotidian, comitetul central a lăsat „Tribuna” din Sibiu peirei.

Lață cum și prin cari mijloace au ajuns „arădani” în frunte.

Organul comitetului sămînd că punctul de gravitație al partidului se traspune mereu la Arad, începuse a ne cobli mereu. Însă nici Russu-Sirianu nu se lasă și totdeauna el râmânea deasupra.

Pilda dată de arădani a urmată mai în grabă Lugoju. Și marele Brediceanul-tătă, cu calitățile lui superioare și cu popularitatea-i fără seamă mare, de care dispunea în Banat, ar fi putut să ne întreacă și să ne

iar pe de altă liberând cultura grăului și creșterea vitelor de îngrădirile care opresc astăzi desvoltarea lor. Viticulturii, care trece acum printre o grea criză, i-se va da tot ajutorul pentru usurarea desfacerii producției.

Pentru propășirea agriculturii capitaluri mari sunt necesare. În acest scop pe lângă întărirea Cooperației, guvernul intenționează înființarea unui institut național de credit agricol.

In ordinea măsurilor reparatorii pe care le intenționează guvernul vine și aceea a soluționării echitabile a problemei despăgubirilor de război.

O preocupare tot așa de vie a guvernului nostru o va constitui desvoltarea învățământului. Încredințați că originea tuturor apucăturilor primejdiașe, este în bună parte lipsa unei culturi, care trebuie să rămână armonică și sănătosă în drumul său, pentru aici cari au ajuns stăpâni pe o bucată de pământ și au fost înarmați și cu dreptul de vot, să dobândească și lumina necesară înțeleptei lor folositor. Pe lângă opera de răspândire a învățământului elementar, va trebui să se reorganizeze potrivit cu nevoile timpului și experiența trecutului atât școala secundară cât și învățământul superior. Conștiința de necesitatea ca aceste trepte ale culturii să fie urcate de toate elementele destoinice care compun rezerva noastră națională asigurându-se astfel preponderența firească a elementului românesc, într-o țară care trebuie să rămână mai presus de toate românești, nu înțelegem totușă să se închidă porțile învățământului nostru elementelor minoritare care voesc să se cultive, și pe porțile învățământului nostru elementelor minoritare care voesc să se cultive, și pe cari împrejurările istorice ni le-au impus ca colaboratorii la viața noastră de stat. Cultura a fost întotdeauna un teren de înfrâptire, în orice caz de apropiere sufletească, iar preponderența națională la care avem tot dreptul trebuie să o menținem și să o dezvoltăm nu restrângând artificial puterile altora; ci crescând stăruitor puterile noastre proprii. O atare politică este de altfel în concordanță cu toată concepția noastră asupra minorităților etnice, cuprinse între hotarele țării noastre, pe cari le-a lărgit în ultimii ani, nu o lăcomie imperialistă, ci o reîntrare în drepturi necontestate. Față de aceste minorități, credem că trebuie să facem o largă politică de înțelegere și de dreptate, fiindcă experiența suferințelor noastre trecute, nu urmează să ne fie un imbold la răzbunări nefolosite, ci dimpotrivă, un îndemn la toleranță și înălțiere sufletească. Aspirațiile firești ale populațiilor minoritare nu vor afla nici o piedică în măsurile noastre de guvern, le vom examina și satisfacă cu bunăvoie, convingi că prosperitatea și mulțumirea sufletească a acestor populații, departe de a reprezenta o slabire, alcătuiește o parte integrantă din prosperitatea și strălucirea statului:

Dacă efectele învățământului în ce privește ordinea și coeziunea socială ies mai încet la îveală și se consolidează mai greu, se cuvine să dăm întreaga noastră solicitudine acelei instituții, care poate garanta în chip imediat ordinea amintită: ARMATA. A fost unul din titlurile de me-

rit ale guvernului Averescu din 1920, păstrarea neșirbită a ordinei, în momente de mare cumpănă, când năzuințe confuze de înoire socială, lipsite de orice concepție împede, amenințau temelile vieții noastre colective, pe care trebuie să le păstrăm neatinse, oricăr am urmări progresul și am înțelege glasul vremilor noi. Solicitudinea pentru întărirea și înzestrarea armatei, mai este cerută și de situația externă, pe care trebuie să vedem așa cum este, oricăr am vrea să colorăm cu hotărâtele noastre aspirații de pace și de liniștită conviețuire a popoarelor.

Cu ideia exclusivă de-a ne apăra drepturile noastre așa de scump și de târziu câștigate, o armată — bine echipată și instruită poate servi ca un admirabil instrument al voinții noastre pe pace — pe care o vom concretiza de altfel, și prin toată politica noastră externă, politică de conciliație, moderație, de alianțe cât mai strânse și cât mai numeroase, contribuind din parte-ne la opera de înfrâptire a națiunilor.

Călăuziți de acest spirit, strein de tot ce poate fi idee de agresiune, tragem temeinică nădejde să legăm raporturi internaționale corecte și cu acele țări, din imediata noastră vecinătate, cu cari, din cauza unor circumstanțe defavorabile, nu avem încă relații normale.

Sperăm că intențiunile noastre pacifice și curate, rezerva noastră absolută de-a ne amesteca în organizarea lăuntrică a altor state, oricăr această organizare ar deferi de concepții noastre, precum și dorința vădită a unei înțelegeri, vor contribui efectiv la realizarea nădejdii, care nu sunt mărginită de cât de-o singură condiție: recunoașterea granitelor noastre actuale, pe care le socotim imutabile nu din cauză de lăcomie cuceritoare, ci fiindcă sunt expresia exteroară, a unor drepturi legate de filia noastră națională.

Cu aceste gânduri Guvernul cel nou al Majestății sale, compus din oameni cu experiență în trebile publice și prezentat de Generalul Averescu, fiind pătruns de seriozitatea tuturor angajamentelor luate și încredințat că în viață publică făgăduințele cari rămân neîndeplinite sunt lucruri care și primesc pedeapsă exemplară, se adreseză țării cerându-i încredere de care are nevoie odată cu răgazul pentru a-și face datoria potrivit cu marii necesități ale momentului.

Purtăm pe umeri noștri o sarcină foarte grea, și dacă am fi avut o căt de mică bănuială că alte organisme politice ar fi fost astăzi mai destoinice să poarte, ne-am fi dat hotărât în lături, fiindcă vremurile sunt așa de serioase că nu este îngăduit să risipești zilele prețioase ale neamului cu încercări, pe care alii le-ar fi făcut mai bine, cu mai multă pricere și cu mai mari rezultate.

Liniștiți față de judecata care ne aşteaptă mai târziu, cărem deocamdată bunăvoiețea încrezătoare dela judecata celor de azi.

Opinților potrivnice ale slugilor guvernului ungur.

Situată din partid devenise într-adevăr imposibilă.

Și adică: cum discuția pe tema trecerii la activitate era nu numai deschisă, ci aproape și terminată cu adesinea aproape înțegrii opinii publice românești la acest curent; cum toată lumea românească, înafără de vreo căciuță bătrâni mohicanii pasivisti, era cu trup și cu suflet pentru activitate în alegeri electorale; nu mai aveam modur să exprim această curent, când lumea doare să-l pună, din ocazie dată, practic în mers. Vorba: „stai mai până ce și oficial decide comitetul” — nu mai prindea.

Pornirea pentru activitate, drept că a ieșit din inițiativa însăși a masselor populare îndeobșeit în părțile arădane mult dormică de luptă, — însă aripi i-a dat „Tribuna Poporului” din Arad, care după începarea apariției „Tribunei” din Sibiu, a luat ea în locul aceleia, numele de „Tribuna”. Și drept că directorul acestui ziar național din Arad, fericitul în Domnul, Ioan Russu-Sirianul era un activist insușit și un bun publicist, care mereu bătea ferul pentru activitate, însă leadershipul cel mai de frunte, condeul cel mai apreciat și impunător,

oratorul cel mai răpititor cu sine și mai cu drag ascultat în serviciul mișcărelor obștești, ce era, pretindecă chiar abandonarea pasivității și trecere la activitate: era Vasile Goldiș.

Profesor al liceului din Brașov, cu vaste cunoștință istorice din trecutul neamului nostru; bărbat de o energie de fer și un talent excepțional; el era totodată și orator distins, dar mai presus de toate un excelent artist în a scrie fulminanți „articoli de fond” în ziarele noastre naționale. Și scria incendiari, scria sără înconjuri, fără multe reticențe. Niciodată nu-l interesau chestii mărunte, ci totdeauna numai în apărarea dârza a drepturilor noastre apucăndu-să înaripat în mână.

Pe vremea Memorandumului și anii după, cele mai puternice atacuri ale „Tribunei” din Sibiu, din condeul meșter ale colaboratorului gratuit Vasile Goldiș, ieșeau.

Fără, nu le putea semna, pentru că ar fi primejduit liceul în căruia serviciu era, atrăgându-i răsunarea guvernului ungur.

Însă, cei inițiați o sălău astăzi și mai ales o sălău eu colegul său de școală, care mai târziu în mal mult de 8-10 cazuri am

punctă în umbră, dacă ar fi avut și dânsul alti colaboratori devotați, ca Mihai Velicu și V. Goldiș. Avem însă neasemănăt mai puțini și îl apăsa și dogma pasivității, din care membrii familiile Mocioni, dominanți în acel județ, nu voiau să cedeze măcar o lăptă.

Cu toate că și Lugoju a dat în congregații lupte foarte frumoase și insușiteștoare.

A urmat în rând Hunedoara unde se formase un grup de tineri luptători vredni și capabili, cu Dr. Aurel Vlad în frunte. Mai târziu apoi au început și la Sibiu, la Brașov, ba chiar și în Alba de jos lupte.

In Cojocna și respective Cluj — nu s-a mișcat nimănii. Nici un glas românesc în congregație. Și totuși aici Clujul are cei mai mulți membri în comitetul din Maniu...

Din succesele obținute în aceste lupte date în congregații, din insușirea și încrederea în propria noastră putere, din cimentarea tot mai bună a forțelor noastre, începând cu un organism pururea și activ: s-a înfiripat mereu, și-apoi s-a întărit tot mai mult, — dorul obștei țărănești: a avut ca urmare descreșterea continuă a autoritatii comitetului central.

Invecighirea aceasta a comitetului și în ale trecerii sale peste termenul de mandat, și în ale crăpăturilor sale la pasivitatea cea nefericită, de care se urăse lumea românească cu desăvârsire: a avut ca urmare descreșterea continuă a autoritatii comitetului central.

Și într'adevăr președintele co-

mitetului național din 1900 încoaci, nu mai dirigea efectiv partidul, ci bărbat de alcum stimați și lubit de toată lumea, cum era fericitul bădeu Gheorghe al nostru.

„Er sass ám Dache, wie en Greis. „Der sich nicht zu helfen weiß.“

Ori că de convinseni, personal, că pasivitatea trebule abandonată, intelectualul român șineau să suoace orice tendință de încărcare a disciplinei de partid. Mare parte a țărănei noastre înțelegea și ea rostul și necesitatea disciplinei de partid și cu toate că ardea de dorul luptei, se lăsa în alegerile din 1900 calmă. De astădată rămase în pasivitate.

Erau însă cercuri în cari din prilejul de alegeri partiale, în 1902—1904, nu mai era modur să stăvilem pornirea poporului spre activitate. Ni se declară în față: „ne-am săturat de-a mai aștepta până decidem lupta. Veți săi cu noi! De nu, intrăm în luptă fără voi!“

Și mai întâi chiar în județul Aradului s-a dat acest defect în ale disciplinei. Țărănește din cercul electoral Iosășel s'a grupat în jurul unui tiner stagiar român și fără a se interesa mult, că e program politic profesează el: I-a ales, în butul tuturor

Către Naționala Română

Marea Adunare Națională numă la Sibiu la 2 Maiu 1926 mi-a făcut deosebita înstă de a mă proclama reședinte al Partidului Național Român.

In această calitate simt doria patriotică de a exprima încercarea mea mulțumită întregului popor ardelean și bățean, însăși prin mulțele mijloace de cărurari și săteni, trânsi din toate colțurile strămoșescului nostru pământ la ceaștă măreață adunare.

Ca președinte al acestui partid îmi voi da totă situația ca, împreună cu prietenii mei credincioși și în frăjească înțelegeră cu întreg poporul românesc, să dărâm granițele susținute, pe care o cărtuirea oarbă și neînțeleagăpare a vremii a încercat să ridice între fiili aceluias team.

Solidaritatea deplină și armonie desăvârșită între fiili tuturor provinciilor, îmbrățișate la sănul patriei-mame, va de acum lozinca Partidului Național Român.

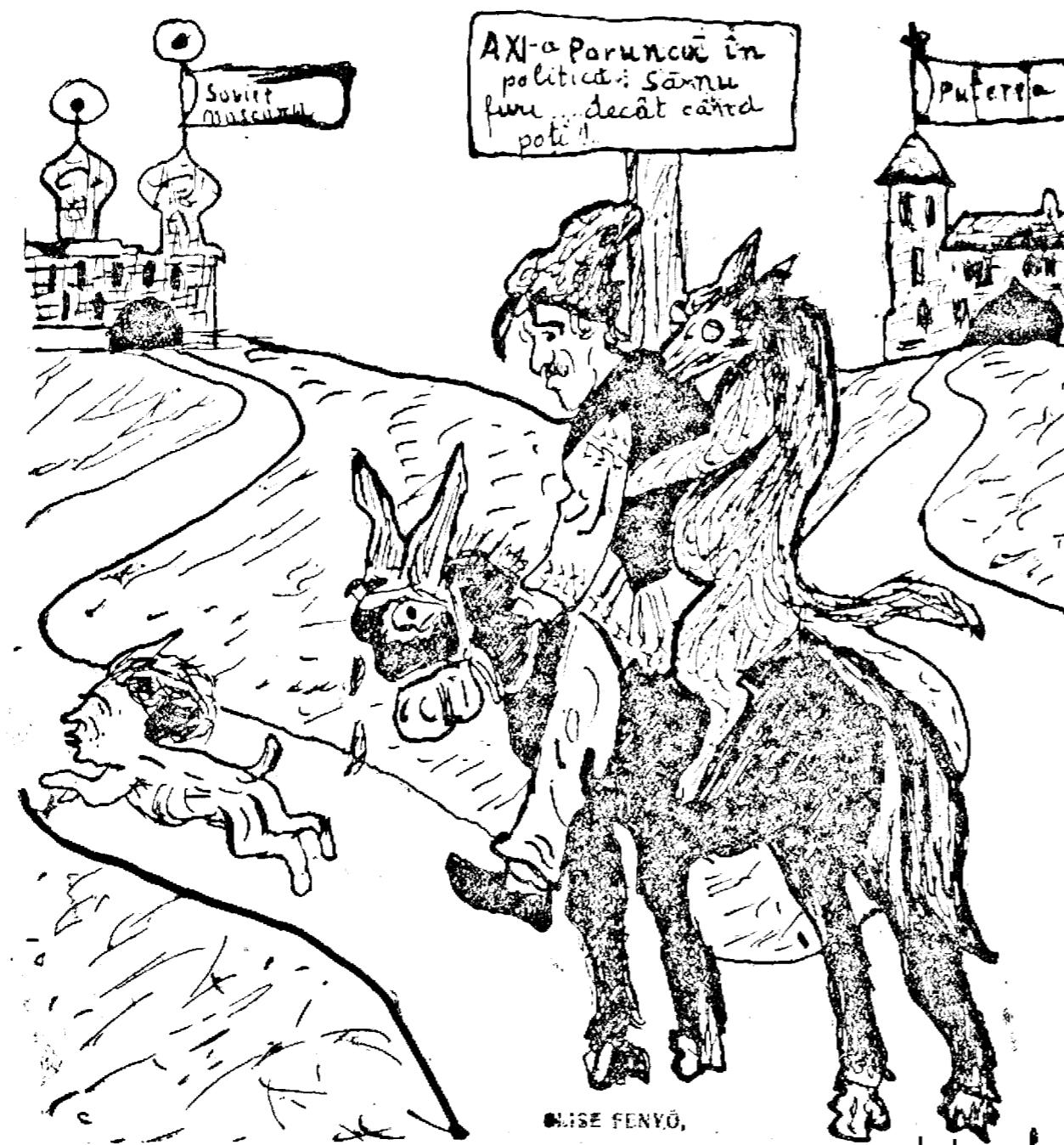
In speranța înșăptuirii apropiate a acestui ideal panromânesc chem pe toți românii cu sufletul curat și înșisit la luptă și jertfă ne-regelată pe altarul iubirii și neam și patrie.

Indeosebi mă îndrept cu înținderea către iubirii noștri săteni, din sănul cărora m-am dicat și eu ca odrasla unei nerite familiei preoștei, să-i înduindu-le tuturor totă drăguție și îngrijirea mea pătrăescă până în clipa când îl va învredni bunul Dumnezeu să văd în fiecare țără și în celăjan deplin fericit în-o patrie deplin fericită. Să ne strângem oaste nefrântă în jurul gloriosului istoric Rege Ferdinand Despotul, aducându-ne puruță aminte de vremea Scripturii: „Tara s'o iubilă; pe ce să cinsti”.

Trăiescă Maiestatea Sa Rele Ferdinand I. și întreaga igăză Dinastie Română. Trăiescă România tuturor nănilor!

Vasile Goldiș,
Președintele Partidului Național Român.

La o răspântie

— Lupule, mi-se pare că am greșit drumu...
— Ghinionu nostru, Mihalache: ne luarăm după lătrăturile javrei!

* * *

Am reprodus una din paginile excelente reviste „Furnica” din București, ce caracterizează minunat politica de tarabă a celor car se săbătă ajungă la cărma țării, pentru a îndrepta în direcția pe care îl duce Stere, pataia bolșevicilor.

Navigația la gurile Dunării din nou pericolită.

Din cauza furtunii pe mare, adâncimea barei la Sulina a scăzut la 15 picioare navigabile, din care cauză multe vapoare care urmău să ia drumul spre mare au fost oprite pe loc. Tot din principala acestei continue variabilități a adâncimii barei de la Sulina, mulți armatori și agenți de vapoare se gândesc în mod serios să se strâmte la Constanța.

Suprimarea suprataxei de transport la exportul cerealelor și animalelor.

Prin Monitorul Oficial de eri, C. F. R. aduce la cunoștința generală că dela 15 Maiu 1926, s'a abrogat taxa de export de 30 la sută numai pentru următoarele mărfuri: cereale leguminoase și animale vîlă.

Alegătorii cu grijă de destinele acestui neam, care vor să-l vadă propășind; alegătorii preocupăți de viitorul acestei țări și vrăjmași implacabili ai desordinei și anarhiei vor vota — cu toții — cu Partidul Național Român și Partidul Popularului, al cărui semn simbolic ce le va duce la victorie e

noastră etnică, pentru că — „vremea îndelung răbdării noastre: s'a plinit”.

Din anul 1900 încoaci aveam pe Vasile Goldiș în mijlocul Arădenilor. Venii din Brașov și așezându-se stabilit în Arad luă în mâinile sale ridicarea „Tribunei” din Arad la nivel superior. Îar în lupte partea leului.

Din prima zi a reîntoarcerii sale la Arad, datorită calităților sale distinse și nimbului mare, ce îl aduse în sine, el era dirijitorul cel mai îscrusit și mai respectat vîtvă al luptelor naționale din Arad, firește sub președinția iubitului nostru șef veteran, Mihai Veliciu.

„Tribuna” din Arad căstigase în dânsul unui drumător de război destoinicie și astfel discuția ziaristică pentru decretarea activității, ce s'a deschis între „Tribuna” de-o parte și între „Drapelul” din Lugoj și „Gazeta Transilvaniei” din Brașov de altă parte, care din urmă apără tactică pasivistă, a luat un avantaj extraordinar interesant. Discuție, care V. Goldiș o ducea, Vasile Goldiș o dirigea și în care înțeleg căreul activist V. Goldiș îl reprezenta, ca cel mai capabil și mai valoros exponent.

Discuție, în care Goldiș cu R. Șirianu au rămas deasupra cetei cu ușoară la ființă

Acesta-i adevărul istoric în chestie și dacă dñi Maniu și Vaida lasă micuților dela „Patria”, ca din interese clicaș de-a despoila pe Vasile Goldiș de mariile sale merite, să tragă el în tăgădă — împotriva proprietății constănțe de fapte, — presupunând eu că nu vor fi avut obrazul a scrie în chestie de care nici habar n'ar fi... — zic să nege ei un adevăr istoric în fața Ardealului întreg numai, ci de-asupra să-să permită ei și gafa de-a lăua în batocură și un alt vechiu fost coleg de luptă al lor și a-l prezintă pe acesta ca pe un minciună, direct pentrucă acest coleg a avut îndrăneala să aducă aminte lumiei românești din Ardeal un mic merit din sirul multor altor și mai mari ce le are la activul său moral Vasile Goldiș pentru serviciile aduse desigură cauzelor sfintei a neamului său românesc: rău fac dñi Maniu și Vaida și mult își diminuă prin atari uitări de sine, ei însăși, valoarea morală, de care negreșit dispun.

Trăiam în anii 1903—1904 timpuri foarte critice pentru partidul național, cu privire la disciplina și unitatea lui, și din alte pricini.

Pentru că din 1889 încoaci intrase între membri din Ardeal și aderenții Mocișenilor din Bănat din comitetul național deoară și între membri în comitetul din județul Arad și din o parte a județului Timiș-Torontal, o adâncă înstrenare sufletească, care pe urmă a degenerat în luptă fătășă și în atacuri personale.

Să ivit acest incident grav pe tema alegerii noului episcop, în scaunul ajuns a fi vacanță pe urma trăcerii fostului episcop arădan, Ioan Meșianu de mitropolit al Sibiului.

Imensa majoritate a fruntașilor arădeni în consens cu dorința obștei țărănești, a dus candidatura lui Iosif Goldiș, vicar al Orăzii, care deși politicește a fost un „moderat”, însă era un om curat la mâni și de o cultură clasice. Deasupra era fiul județului, născut în fruntașa comună Săcudor.

Gouvernul și metropolitul Meșianu aveau de candidat agreat al lor pe arhimandritul Augustin Hamsea. Firește că nici acesta nu era naționalist.

„Sătulă de nepotism și de alte abuzuri, ce au dăinuit în dieceza Aradului pe vremea păstorirei episcopului Meșianu, lumea românească, firește, ortodoxă, din

Către cetățenii județului Arad.

Incurând veți fi chemați să Vă alegeți pe aceia, cari în parlamentul țării vor fi chemați să îngrijească binele vostru, să facă legile, cari vor rândui viața noastră.

Mulți vor fi, cari vor cere voturile voastre. Voi însă Vă veți aduce aminte de bărbații, pe cari îi cunoașteți din vremurile trecute și care în acele vremuri și până astăzi au luptat pentru drepturile voastre și pentru binele vostru. Vă veți aduce aminte de numele:

Vasile Goldiș și Ioan Suciu

Ca în vremurile de demult, astfel și astăzi acești bărbați au ridicat steagul luptei și al muncei, penitrua să aducă în Țara noastră românească dreptatea pentru toți și mai vârstos s-au luptat să usuzeze sâtenilor pentru binele cărora și au petrecut viața înfreagă.

La chemarea Majestății Ferdinand Despotului, acești români în fruntea parțidului național român au dat mâna cu viteazul general AVERESCU, președintele partidului popular, și împreună au alcătuit noul guvern al țării, care vine cu gândul cinstișă să îndrepte

Comitetul județ. al Partidului național român și al Partidului popularului.

scop. Doar din punct de vedere național Iosif Goldiș era mai puțin exceptionabil și deasupra era caracter, iar garantile, cari ni le tindea, o chezășie mare.

Însă trebuie să arădenii, care își faceau prin luptele lor din județ vază și renume, — arădenii, care vociferau pentru decretarea activității, — arădenii, a căror ziar local tot mai mult punea în umbra pe cele acreditate ale dñi Coriolan din Cluj și care arădenii amenințau să se întăripă și asupra întregiei conduceri a partidului: trebuie să fie discreditati, trebuie să fie încalcăți și luati în picioare.

Cea mai mare vâlvă și larmă o facea în acest scop exponentul greco-catolicismului, trimis a se aseza în Arad, Stefan C. Pop.

Însă campania aceasta de propagare a arădenilor, tendința de a sparge solidaritatea lor și puterea lor, întemeiată pe consimțirea lor cu massele populare, — n'a succes. Iosif Goldiș a învins, mai bine zis, au învins arădenii, și în aula episcopală din Arad s'a întronat un episcop iubit de popor, iar în consistorul diecezelui săpăințarea naționaliștilor arădeni, care a adus pentru de a fi suflet conducător al acestui consistoriu pe Vasile Goldiș.

Din activitatea prefectului nostru de județ

Deși venit numai de puțină vreme la conducerea județului nostru, însă, prin felul deosebit de ascultați plângerile locuitorilor și a le soluționa cu o experiență uimitoare și totdeauna fără fărăganire, prefectul Vasile Boneu a devenit nădejdea populației necăjiți și căci pe urmele populației tribunului Vasile Goldiș.

Fie ea zi de lucru ori ploioasă, este destul să se audă: că vine prefectul, că săljeni, cu neveste, cu băbe și cu copii ies în întâmpinarea pacnicii nevoilor lor.

Au mai scris noi în coloanele acestei gazele felul cum a fost primit d. Boneu la Pecica, la Seitin, la Semlac, la Lacul-Mare etc., etc., și vom înregistra totdeauna rezultatele frumoase ce le obține la sale orice funcționar, indiferent care îl este gradul, întrucât ne interesează și ne va interesa totdeauna modul de purtare al tuturor ce vin în contact cu jăranimea noastră, din moment ce o bună parte a programului acestui foii este consacrată luptei pentru ridicarea stării intelectuale și materiale a norodului, nădejdea întării neamului nostru.

La începutul săptămânii acesteia d. prefect Vasile Boneu mergeând la Hălmagiu a fost întâmpinat cu entuziasm neasumat peste tot locul pe unde a trecut.

Când s'a auzit că vine Vasile Boneu, fiul Zărandului, fiul mult regretatului profesor de liceu Vasile Boneu ce a fost îndrumătorul etătorilor și caracterul din fiul său Hălmagiului, mulțimea satelor din drumul pe unde trebuia să treacă „unul de prin locurile noastre, ajuns în fruntea trebilor județului” — cum spuneau camarații de școală ai prefectului Boneu și foștii elevi ai răposatului lui-nat profesor, — s'a pregătit să-l primească cu toată cîntea ce i se cuvine „unui fiu de seamă de prin locurile lor”.

Și totă lumea s'a îmbrăcat de sărbătoare în portul național, corurile s'au pregătit, bandierii ieșau în depărtare înaintea lui Vasile n'au lipsit nici porșile trufulene de verdeafă, iar la Vârfuri flăcăi l-au primit pe d. Boneu și cu treasuri.

La Pleșcuța, oclogenul părinte Hărdul, care l-a ținut în brațe pe d. Boneu când era mic, primindu-l în frunte călăorii mii de susținători, viu emoționat, părilele Hărdul a ținut o cuvântare prin care a exprimat mulțumirea și mandria tuturor, că, un fiu al Zărandului a ajuns ocrotitorul intereselor județului, d. Vasile Boneu, întâi prefect al Zărandului dela moartea lui Hodoș.

D. Boneu așteptând și alte doleanțe, în urmă, a înmânat părintelui Hărdul sumă de Lei 25.000

D. VASILE BONEU,
prefectul județului Arad.

ca ajutor din partea județului pentru terminarea reparației bisericii din localitate.

Până și părilele Iuga dela Măgulicea încarnatul șef al cizelșilor, a trecut peste anumile considerente și a eșit și dânsul sălăintămpine pe d. Boneu.

• • •

In ziua de 20 Mai, d. Boneu continuându-și tură de inspecții, a vizitat peste 21 comuni depe valea Deznei primii și pe acolo cu mult entuziasm și dragoste sinceră. Dsa a rezolvat pe loc chestiuni de reformă agrară, între cari și chestia pășunelor, dispunând ca din rezerva statului să se dea locuitorilor din comuna Nădăbești 37 jugăre de pășune.

stui lănar apostol al credinței ortodoxe ar trebui tipărită în zeci de mii de exemplare și împărtășită, ca sămănă bună, pe tot cuprinsul jării noastre.

Biblioteca „Semănătorul” din Arad a publicat un volum: „Perspective sociale și culturale în lumina evangheliei” datorit acestui admirabil răscolitor de energii sufletești care este d. prof. Dr. Gr. Cristescu.

Cartea costă numai 15 lei, dar totuș am fi curioși să știm: Câți dintre intelectuali arădeni au cîtito?... Câți șiu de existență ei?... Știm că dintre ei așa zisii „intelectuali” sunt alții spre alții preocupați cari vizează mai mult mușchiul... Sună unii „intelectuali” români cari mai bucuros se iau la întrecere cu trenurile sau cu automobile decât să cîtească o carte bună... și mai ales scrisă în românește... Sună alții cari mai bine fac scrîmă o zi întreagă, fără întrerupere, sau înghit foc decât să cîtească o gramatică românească sau o revistă oarecare...

Lecția lor se reduce la Friss Ujság și la Füles Bagoly... și... se simt perfect mulțumiți...

Oamenilor la cari primează creerul, le recomandă totuș, cu toată căldura, carlea părinelui Dr. Gr. Cristescu care formează No. 87-89 al Bibliotecii Semănătorul din Arad.

Cum să va efectua încărcarea în vrac la C. F. R.

Direcționea generală a căilor ferate a fost sesizată de faptul că la încărcarea mărfurilor în vrac, adică vărsate (cereale, fructe etc.) în vagoane cari sunt lipsite de instalații proprii, cu deosebire de ușii, mobile fixe, menite de a opri scurgerea conținutului, stațiunile permit predătorilor de a bate în cue scânduri în dreptul ușilor, fixându-le de peretii vagoanelor. Din această cauză vagoanele deteriorându-se costul reparațiunilor se pune în sarcina destinatarilor cari sunt forțați a-les achita chiar la ridicarea mărfurilor.

Repetând dispozițiunile anterioare, direcționea generală Cfr. a pus din nou în vedere stațiunilor că pentru încărcarea mărfurilor în asemenea condiții, nu se va mai permite baterea de scânduri cu cuie, ci predătorii vor prezenta ușii confectionate de ei, pe cari le vor monta pe dinăuntrul vagoanelor, în dreptul ușilor fixe și le vor prinde de vagon în aşa mod încât să nu se vătene păreții.

Aceste uși mobile se vor trata ca rezchizite de încărcare și li-se vor întocmi bulete de însotire în regulă, prevăzându-se în scrierile de trăsură, iar la frontieră vor fi supuse operațiunilor de export drept de înăpoiere.

Campania electorală

In timp ce elemente de ură și dezbinare, propagan-

diști fără nici un scrupul al tuturor cartelelor ce vor să dărăme actuala formă de stat, cutreieră județul lansând cele mai nerușinătoare sfonuri și înscenând tot felul de nerozii pe seama candidaților și membrilor Partidului Național Român și ai Partidului Poporului, acțiunea duii Goldiș și amicilor săi trece dela triumf la triuinf. Zilnic sosește duii Goldiș sute de noui adezioni, iar la adunările populare este sărbătorit de către jăranime și intelectualii ei cum nu se poate descrie.

Zadarnică e propaganda destrăbălată la care se de-

dau demagogii opozitionei și la care s'a coborât până și

fostul prefect al județului d.

Georgescu, încât a determinat

autoritățile — când l-au sur-

prins în flagrant deficit —

de l-au scos din comună,

învingerea Partidului Național Român și a Partidului Poporului e un fapt împlinit.

E învingerea morală și de

stăviliere a anarhiei la care

recurg acum opozitioniștii

disperați de cădere sigură.

Populația știe să facă comparație între candidații Partidelor: Național Român și al Poporului și cei ai car-

telui jăranisto-regionalist, ai liberalilor, ai cuviștilor și ai bolșevicilor.

De opildă cu cine se pre-

zintă pe listă liberalii? Cu

Romul Verișan, despre care

știe toată lumea că îl plă-

tește pielea, care îl este

trecutul și care a fost con-

duită sa în timpul revoluției

din 1918-1919... Nu vrem

să ne înțuim foaia însărind

faptele lui Verișan nici a ce-

lor din cartelul jăranisto-

regionalist cari au schimbat

pământurile sărătură (Siti) pe

pământuri de mâna întâia în

paguba jăranilor, a căror vo-

tușii le ceresc acum.

Liberali recurg și acum la

șiretăciuri cari nu mai

prind.

Poseďăm declarația duii

Palcu Lazăr dela Pâncota,

că trecerea sa pe lista libe-

rală s'a făcut fără știrea și

consimțământul dsale, dñul

Palcu Lazăr candidând la

consiliul județean pe lista

Partidelor Național Român

și al Poporului.

Adunarea populară dela Boroșineu

Di ministru V. Goldiș, în tur-

neul său electoral din județul

Arad a fost și este primit cu o

stru conluptător Stefan C. A.

și unită să de pretutindeni na-

mohicanii passivisti dimpre-

Apucaseră nădejdea, că pe ab-

acestui pretins eșec al nost

să ne dăm de răpane, der-

ilizăm așa, că în fine totuș

nentul unitilor, colegul

Ștefan C. Pop, marele elec-

Hamsiștilor, o să ne întrete-

vădici, pe pofta lui, în aut-

spărândurilor noastre el să

locul lui Velicu, iar pe Em-

Măglăiu să-i aducă în loc

Vasile Goldiș. Așa sperau

Însă nu s'a întâmplat aș-

trucăto noi am respins cu

nostru și pentru a treia o-

candidatul unitilor și pasiv-

dela demnitatea de episco-

toală al Aradului, alegând

al treilea.

Și am rămas învingăto-

teren. Hamsiștili bieții, re-

cători marelui lor protector

l-au ajutat mai târziu la pr-

tatea Chelmacului pe Sté-

Pop, fără a-l costa un ba-

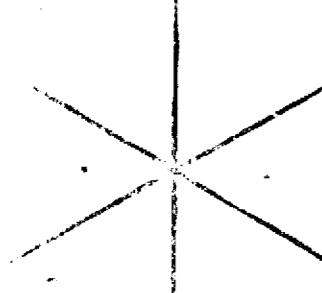
de aceasta o să vorbeș-

târziu.

(Va urma.)

Aveți încredere în guvernul țării, dați-i putința să lucreze spre binele țării, pentru adevărată ei refacere economică.

Votați steaua Partidului Național Român și a Partidului Poporului.

Cronica dramatică

„Antonia”

comedie în trei acte de Menyhért Lengyel cu ansamblul Teatrului Național din Cluj

In seara zilei de Vineri 21 Mai, ansamblul Teatrului Național din Cluj, în frunte cu dna Olimpia Bârsan ne-a dat un spectacol puțin obișnuit pe scena noastră provincială a teatrului de vară.

Să jucat „Antonia” co-nedia ungurească a autorului dramatic Menyhért Lengyel, în frumoasa traducere a publicistului S. Tolan. Subiectul Antoniei, este urmatorul:

După o străucită carieră de plăceri și de periceli zgromotoase, Antonia, o frumusete celebră a vieții de noapte din Budapesta, s'a retras în liniștitul adăpost al unei localități din provincie, unde alături de soțul ei, a reînăscut și se întoarce la căminul său.

In al treilea act o regăsim aci, în liniștea senină a provinciei, de unde năr fi trevuit să plece, și unde rămâne pentru totdeauna, înțelegând că adevărată fericire e acea pe care o găsise largă soțul ei. Aceasta iată scurta evadare a Antoniei și lucrurile intră în față lor firesc.

In rolul titular a apărut dna Olimpia Bârsan, care incontestabil că are un talent remarcabil, dar nu în roluri ca aceea ai Antoniei.

Piri cu adevărat frumoasă, plină de grătie și eleganță, a fost dna Jeană Popovici Voina, al cărei joc de scenă și dicțiune îl dă tot dreptul să stea printre cele dintâi în arta noastră dramatică.

Di Mișu Stefanescu, a apărut în rolul burlacului cheflui, Kovács Béla și cu multă putință exagerare a rolului încredințat se poate considera ca un adevărat creator al acestui rol.

Di N. Dimitru a avut o frumoasă mască, în rolul capitánului englez, iar dna Stanca Alexandrescu a săută să aducă în scenă o siluetă interesantă.

Restul ansamblului, bine.

* * *

Cu ocazia acestei reprezentații, teatrul maghiar din localitate a tîntuit să mulțumească, ansamblului clujan, mulțumiri exprimate de către dl Mauer Béla, directorul acestui teatr, la finele actului al doilea. S-a oferit dnei Bârsan o coroană cu tricolor național și frumoase jerbe de flori. Dna Bârsan a mulțumit, directoarei teatrului maghiar din localitate pentru atențune.

Ambele vorbiri au fost viu aplaudate de publicul spectator.

— an —

DIRECȚIUNEA UZINELOR de GAZ a orașului Arad.

Se află în situația plăcută, ca să servească On. public cu gaz de calorie finală, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pace ieftin a lumina, încălzii, pregăti mâncărui, a călă rufe și a ne scăldă. Instalațiile necesare și montările le execufăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunale Secția gaz aerian:
Arad, Str. Muciul Scevola 9, 11, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor
din str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în ce privește comenziile etc.

**Citiți și răspândiți
„Cuvântul Ardealului”**

Activitatea Bibliotecii „Semănătorul”

Adă, 20 Mai

In anul 1916, când în răturile librarilor românești din orașele de dincolo de Carpați, nu se mai alegea aproape nici o carte românească și când Carpați crescuseră parca până la cer, dl Cornel Lazar, directorul Tipografiei și Librăriei Diecezane din Adă, a înființat aici Biblioteca Semănătorul, care avea să grupeze în jurul ei pe toți scriitorii ardeleni rămași acasă. Învingând toate dificultățile de ordin material, Biblioteca Semănătorul, în scurt timp, reușise să arunce pe piață o mulțime de cărți verzi, primele de publicul românesc ca o satisfacție imensă.

Ardealul în aşteptare, primea aceste volumase ca pe niște solii de bine.

Proza unui Ion Agârbiceanu, Ion Lupuș, Victor Stanciu, Emil Isac, Alexandru Ciura, Mihail Gaspar, Gavril Todica etc. etc., patrundea, în haine modestă, a Bibliotecii Semănătorul, până în cele mai săracă cătune românești și ajungea până pe fronturi de luptă, unde flacări Ardealului săngherau pentru idealuri care nu erau ale lor.

Apariția, — în acele ceasuri grele — a Bibliotecii Semănătorului a fost o mare faptă românească, pe care noi nu o putem încă aprecia înăude juns.

Odată însă cu intrarea în acțiune a României, autoritățile ungurești au redus la bătărie această bibliotecă. I-și dăduse ele seama că să incurajare deuseau cărțile acestei biblioteci în marile mase românești cără așteaptău, înfrigărate, desorbirea.

Dar, sămăntă aruncată de Biblioteca Semănătorul n'a căzut pe piatră... .

După unire, când la București au luat ființă două mari case de editură cu capituluri de zeci de milioane, Biblioteca Semănătorul nu și-a mai continuat activitatea sub soarele cald a României întregite. I-se părea, poate, că sfărările ei ar fi rămas stepe în tumultul activității uriașe care sta să înceapă în capitala țării.

In 1923, totuș, Biblioteca Semănătorul și-a reluat activitatea. De atunci a publicat volume de-o mare valoare, de scriitori din toate părțile României-Mari ajunând să fie astăzi, poate, singura bibliotecă de popularizare din țară, în plină activitate.

Dacă Aradul de după răboiu n'a facut nimic pe terenul cultural sau aproape nimic, Biblioteca Semănătorul a făcut singură căt aproape toate orașele ardeleni, fără cel mai mic sprinț al guvernelor care s'au perindat din 1918 la cărma țării noastre.

Acum când în fruntea ministerului Cultelor și Artelor stă dl Vasile Goldiș și când secretariatul general al acestui minister îl drăgine un scriitor de talie lui Nichifor Crainic, avem toata nădejdea că se va da cuvenitul sprinț material acestei biblioteci care e un titlu de mândrie pentru Aradul românesc. Un cititor.

Bisericești

Mâine, Duminică, 23 Mai crt., intâia zi de Rusalii, sfârșit liturgie va începe la Catedrală la ora 9^{1/2} dim.

Va pontificia Prea Sfânta Sa Episcopul dr. Grigorie Gh. Comsa al Aradului, asistat de întreg clerul local.

După oficierea sfetei liturgii, Cuvioșenia Sa, părintele protosinghel dr. I. Suciu va predica despre puterea de viață dătătoare a Duhului Sfânt.

Răspunsurile liturgiei vor fi date de corul „Armonie” sub conducerea maestrelui A. Lipovan. După amiază, la ora 5, Prea Sfânta Sa, Episcopul Grigorie, va descinde la Casa Națională din Pârnavă, unde, în cadrul unui program stabilit, părintele Florea Codrean, va tine o conferință vorbind Despre Căsătorie, iar P. S. Sa va predă 200 volume din cele mai alese opere de scriitorii neamului, întregind astfel biblioteca acelei Case Naționale.

La 24 Mai crt. — a doua zi a praznicului Coborârii Duhului Sfânt, sfârșit liturgie va începe la ora obișnuită, serviciul decurgând cu aceeași solemnitate, iar la precesnă, va predica părintele profesor de teologie C. Turicu desvoltând tema: „Cine este Măngăietorul?”

In aceeași zi după amiază, la ora 4, Casa Culturală din Segăva da un festival în localul Grădinei de copii cu un program variat, iar seara, la ora 8, va începe o petrecere urmată de dans, în localul propriu.

Vineri, 21 Maiu s'a celebrat actual slinșire capela Internatului diecean de către P. S. Sa și episcop dr. Gr. Comsa, asistat de P. C. Sa archimandrit P. Morușa protoeurul dr. G. Cuhandu, ases. cons. M. Paçărianu, protop. Tr. Vătan, direct. N. Mihuliu, profesori Popovici și C. Turicu și diacon I. Cioara, în fața unei imense asistențe de credincioși.

Teatrul de Vară

Duminică 23 Mai 1926

Opera Română din Cluj

AIDA

Demagogii

Demagogii tovarășiei țăranoșo-regionalistă și antisemita depara — cușigii — acei care caută să învenineze sufletele și să întunecă mintile sătenilor prin acțiunea lor subversivă de subminare existenții noastre ce stat s'au plâns împotriva „terorei” ce ar fi desăvârșit o simpatie nostru prețest al județului, d. dr. Vasile Boneu, un om cu un caracter distins și cu o educație desăvârșită.

Ca o dovadă a tendinței de anarhie ce vor să întroneze agenții dușmanilor reproducem cuvintele de încheiere a unui din mutile manifeste cu caracter anarhic ce răspândesc la sate apostoli unimici:

„Astă iată vreau să fure
Stat, că nu esti 'n pădure
Cavem pari și avem săcure“

In legătură cu răspândirea prin satele județului nostru a acestor manifeste incendiare, a căror conținut să sesizeze și pe unii candidați din cartelul țăranoșo-manist, continut ce este condamnat de orice om serios, d. dr. Iustin Marșeu, șeful grupării maniste din Arad a trimis diui prefect V. Boneu următoarea scrisoare:

„La cererea dvs. am onoare, a va comunica, că, „Doina frigurășilor” nu s'a tipărit cu cunoștință organizației periodice naționalărești din județ, Arad și nici una s'a distribuit cu consiliumul său. Această „doină” este pe căt sătul — provenită din alt județ, căci pe cum dvs. bine știți acă două partide coalizate în propagandă electorală s'au folosit numai de arme legale, împărtând cu cea mai mare loialitate.“

Arad, la 19 Mai 1926.

Cu stimă:
dr. Iustin Marșeu

Cât privec „arme legale” și „loialitatea” tovarășiei urei și anarhiei, lăsăm pe d. Marșeu lăsun să credă în ele.

Modificarea tarifelor telegrafice externe

In ultimul timp s'au introdus oarecare modificări în taxele telegrafice externe.

Astfel pe viitor pentru Finlanda se va percepe 39 centime de cuvânt în loc de 40 centime, iar pentru Tanger 67 de centime cuvântul, în loc de 56.

Deasemenea și pentru Marocul francez se va percepe același taxă telegrafică ca și pentru Tanger, adică 67 de centime cuvântul.

Taxele telegrafice pentru unele state ale Americii de Nord s'au modificate și ele, percepându-se pe viitor următoarele sume, calculate în franci, pe cuvânt:

Arizona 2,13, California 2,13, Key West 2,13, Pensacola 1,81, Idaho 2,13, Illinois 1,81, Indiana 1,81, Kentucky 1,81, New Orleans 1,81, Michigan 1,81, Minnesota 1,81, Mississippi 1,81, Missouri 1,81, Nevada 2,13, Carolina de Nord 1,81, Ohio 1,81, Oregon 2,13, Carolina de Sud 1,81, Tennessee 1,81, Utah 2,13, Virginia Orientală 1,81, Washington 2,13, Virginia Occidentală 1,81, Wisconsin 1,81 și Mexico 270.

Taxa telegrafică pentru Albania a fost și ea modificată, fixându-se la 181. fr. cuvântul.

Se caută un candidat de avocat.
Doritorii a se adresa dlui Dr. SEVER MICLEA

Bd Regele Ferdinand No. 12,
Arad.

oooooooooooo

Informații

După constatăriile oficiale incendiu din Bacău a distrus în total 400 de clădiri și fabrici, reprezentând averea a 275 de proprietari.

Au rămas fără adăpost 2000 persoane.

Pagubele se evaluatează la aproape un miliard.

Cările de alegitor pentru alegerile de sonatori ai Camerilor de industrie și Comerț ce vor avea loc la 30 Mai a. c. se vor ridica de către d-nii membri ai Consiliului de Admin. personale Camera de Comerț și Industrie din Arad (camera No. 7) între orele 9-14.

Răsplata muncii cl. I. pentru învățământ.

Valorosul dascal și vrednicul luptător național, dl. Dimitrie Popovici, dir. scoalei primare No. 1, din St. Iosif Vulcan, Arad, cu Ordinul Ministerului Instrucțiunii, No. 6297-1926, a fost decorat de M. S. Regele cu „Răsplata muncii cl. I, pentru învățământ”.

Distinguinea aceasta bine meritată a lui Popovici a stărtinat o bucurie mare între colegii și prietenii săi de credincioși chemării lor și prin aceasta distincție li s'a înălțat credința că munca conștientă și neprecupește pe terenul educației și a instrucției — mai de vreme, ori mai târziu — va fi recunoscută și răsplătită de autoritățile lor.

Devizele și valuta

Radar, 22 Mai 1926.

BURSA:

Zurich : Deschideres Inchideres

Berlin 123,05 123,05

Amsterdam 207,80 207,80

New-York 517, — 517, —

Londra 2514,75 2514,75

Paris 1620, — 1620, —

Milano 2050, — 2050, —

Praga 1531,50 1531,50

Budapest 72,30 72,30

Belgrad 911,50 911,50

București 192, — 192, —

Varsavia 40, — 40, —

Viena 73, — 73, —

London 1280, —

New-York 263, —

Italia 94,15

ALEGĂTORI

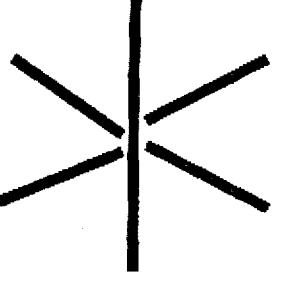
Voiți reintegrarea legalității, o eră nouă de prosperare economică, voiți binele țării și al cetățeanului votați în alegeri Steaua Partidului Național Român și Partidului Poporului.

ALEGĂTORI

Urăti anarhia, nesiguranța, patima politică și săracia, votați Steaua Partidului Național Român și a Partidului Poporului.

Alegători

Voi, fiii Ardealului și Banatului, voiți ca interesele voastre să fie apărate cu căldură și toate nevoile împlinite, votați Steaua Partidului Național Român și a Partidului Poporului.

Listă candidaților de Arad

Cameră

1. Dr. Vasile Goldiș, ministru
2. Dr. Cornel Iancu, avocat
3. Petru Marșieu, preot
4. Dr. Parecz Bela, avocat
5. Iustin Moțiu, preot
6. Dtr. Apătean, profesor
7. Beller Henric, ziarist
8. Eugen Spineanu, profesor
9. Dr. Teodor Babuță, medic.

Senat

1. Dr. I. Suciu, adv. fost ministru
2. Dr. Barabás Bela, avocat
3. Florian Roxin, protopop, Buteni

Pentru Consiliul Județean

1. Vasile Goldiș, ministrul Cultelor și Ardelor, 2. dr. Cornel Iancu, 3. Simeon Mărza, 4. dr. Alex. Stoinescu, 5. Axente Secula, 6. dr. Vendel Muller, 7. Nicolae Takácsy, 8. Iosif Ianota, 9. dr. Sever Miclea, 10. Aurel Catană, 11. Lazăr Palcu, 12. dr. Dumitru Momac, 13. Nicolae Corbu, 14. Ioan Darany, 15. Ferdinand Weissenger, 16. Ioan Memetea, 17. Aurel Suluțiu, 18. dr. Cornel Ardelean, 19. Coriolan Motorca, 20. Victor Chirita, 21. Carol Wiessmayer, 22. Gaál Pál, 23. Cornel Grozda, 24. Aurel Manciu, 25. dr. Lazar Gebeles, 26. Stefan Falari, 27. Iacob Secui, 28. dr. Olosz Ludovic, 29. Hess Anton, 30. Pascu Cocioban.

Supleanți

1. Nicolae Lăzărescu, 2. Molnar Iacob, 3. Rada Adrian, 4. Anton Heid, 5. dr. Emil Miclosi, 6. Virgil Antonescu, 7. Gh. Sârbu, 8. Petru Tîrcu și 9. Eugen Spinanțiu.

Pentru alegerile județene, semnul Partidului Național Român și al Partidului Poporului este un punct negru.

Cu ocazia unui rechizitoriu

— Invățăminte pentru viitor —

Se stie că, în ziua de 14 Mai, Consiliul comună și-a ținut sedință obișnuită, sedință la care a luat parte și dl. Ștefan Ciuceanu, directorul școalei normale de băieți din localitate.

Vorbirea dlor membri ai Consiliului comună arădan, le dăm în altă parte a ziarului nostru, iar aici vom căuta să ne ocupăm de vorbirea dlui Stefan Ciuceanu, cuvinte care îtrebuesc socotite drept un rechizitoriu, venit la timp și bunemeritat celor care încadrează chestiunea culturală în rândul chestiunilor fără mare importanță. Domnul director Ciuceanu, a protestat contra constituirei comisiilor culturale, cea artistică a Palatului Cultural și cea cunoscută sub denumirea de comisie teatrală. Protestul dlui Ciuceanu a fost urmat imediat și de demisia dsale din comisiunea teatrală, demisia justificată de „una mie și una sută de motive“.

Ne pare rău, că, nu am fost avizati despre interpelarea dlui Ciuceanu, pentru a o da publicității cuvânt cu cuvânt, însă vom căuta totuș, să rezumăm această expunere minunată, pentru a servi ca invățăminte viitorului.

Dl Ciuceanu a constatat că, în sedințele Consiliului comună se vorbește foarte mult, prea mult poate și nu se dau soluționări decât chestiunile de ordin material, cele morale fiind lăsate pe planul al doilea, fapt destul de bine înțeles: sunt chestiuni mai gingeze, mai greu de soluționat și cu prea puțini oameni, reprezentanți sinceri ale acestor chestiuni, în formă actualului Consiliu comună.

Cultura românească pe aceste meleaguri a rămas mult înapoiă altor culturi și pentru ridicarea ei la nivelul unei adăvărate culturi de stat, cere anumite eforturi pe cărui actual Consiliu — așa cum

este întocmit — nu le va putea face nici odată.

Dl Ciuceanu s'a făcut apoi — cum era și logic — ecore opiniile publice românești (dl Ciuceanu nu stie ungurește și nici nu vrea să învețe) și a anunțat Consiliului că, în rândurile acestei opinii există foarte multe nemulțumiri și printre cele dintâi, aceia că nu înțelege ca cele mai chemate elemente culturale românești să fie sistematic desconsiderate la constituirea unor atari comisuni.

Suntem cetățeni ai statului român și interesele de drept — culturale, aici și astăzi stat, sunt nu numai neglijate, dar aproape total înăbușite.

Dacă ne-ar lipsi elementele culturale — figure destul de reprezentative în cultura acestei țări — faptul poate că, nu ar constitui o mare gravitate, dar desconsiderarea lor în mod absolut sistematică constituie o crimă, fapt care a determinat pe dl Ciuceanu să-și anunță din nou demisia — pentru a face loc altiei persoane, mai chemate în această direcție.

Suntem informați, că, în urma acestui rechizitoriu, d. dr. Ioan Robu, primarul orașului — pe care îl găsim vinovat că a acceptat o atare compoziție a Consiliului Comunal — a fost vînătă presionat de adevărurile dure-roase rostită de d. Ciuceanu și pe figura dsale întipărită hotărârea rupturii cu situația actuală.

Așteptăm gestul și vom fi cei dintâi cari îl vom saluta.

Dacă cele înțelese de către anumiți membri ai Consiliului comună se vor întări, dl dr. I. Robu va primi toate admirațiunile publicului românesc din locul său și gestul său, va întări spusele dlui Ciuceanu, pentru a servi ca invățăminte viitorului.

Specula în restaurante și cafenele

— Aradul bate recordul în urecarea prețurilor —

Nu știm cărei împrejurări se datorează faptul că, Aradul — de cățiva ani încoace — a stat în fruntea tuturor orașelor, în ceia cea mai scumpă a alimentelor. Am zis nu știm cărei împrejurări, deoarece prima cauză, accesibile ca justificativă, aceiai a lipsei alimentelor în interior și jurul orașului nu poate fi aplicată Aradului, deoarece atât orașul propriu zis, cât și imediata saj comune învecinate sunt cele mai bogate istorice de alimentație pentru populația orașului nostru. Dovada acestor afirmații ne-o dă bogăția piețelor de fierbere zis, dela cel mai de sezon aliment, până la cea mai veritabilă trufăndă.

Prețurile acestor alimente, pe piață, am putea spune că sunt destul de omenesci, fapt care ne face să nu putem pricepe dubla-re și chiar triplarea prețurilor, atunci când ele ne sunt date, spre consumație, pe masa unui restaurant sau a unei cafenele. Căștigul de drept — căstig aprobat prin lege, acela de 30% — devine două sute la sută fără ca, de multe ori, unele alimente să nu ceară nici un fel de specialitate în ceia cea mai scumpă a alimentelor, pe partea saj, pentru a putea fi servite, spre consumație.

E cazul cafelei cu lapte, 15 lei porția, adică exact prețul unui litru de lapte, din care se pot pregăti aproximativ cinci și sease porții și mai este cazul salatei verzi, a cărui cost de 4 lei pe piață, servită pe masa unui restaurant, să se valorifice ei se urcă, fără nici un scrupul, la 15 lei. Vine rândul schwartzului, sau al cafelei turcești, preparații care necesitate, cel mult, o cheltuială de 3 lei la porție, fapt care nu încide pe dñii patroni de cafenea a taxa schwartzului la 12 lei și cafeaua turcească la 14 lei. Dacă treceam la măncărurile proprii zise, apoi prețurile lor

făcă să scoată din sărite până și pe cel mai pasnic vizitator ocazional al Aradului.

In timp ce la București și Chișinău Basarabie, atât de informate în anul trecut abia încep cu acest maximum de preț, urcându-se vertiginos și fără nici un fel de raționament la acela de 60 lei.

Stim că există o comisie, care la fierbere începe de la un leu și verifică prețurile măncărurilor, însă nici odată nu ne-a fost dat să vedem o scădere de prețuri, deși unele alimente foarte tufanda cu două luni în urmă, au intrat în plin sezon; în schimb urările acestor prețuri, se țin lant.

Până unde va merge aceasta comisie de verificare cu incompetență și gradul la care își vor urca restauratori și proprietari de cafenea, nerușinarea, nu putem să știm însă un fapt pozitiv că: răbdarea bietului consumator a ajuns la maxim, starea care trebuie lăsată că mai în considerație de anume autoriți, pentru a nu face să se dea naștere la unele acțiuni violente.

Această specula neajunsă, în sarcina — de cele mai multe ori — a funcționarului, plătit precum prețul bine și se, merită nu o înfrângere, ci o adeverărată înfrângere și dacă o atare acțiune va întărzi, responsabilitatea urmărilor nu va ne privi pe noi, ci pe acei domni care ghifituii de bine, uită că la 90% din populația acestui oraș i-a ajuns cutitul la os.

Dorim, cu toată sinceritatea,

ca expunerea de față să deschidă

ochii celor, care uită că situația la cari au ajuns, atât la baza lor voință populației acestui oraș și mai uită că istoria în atari cauze... se repetă cam des.

Vorbեle nu țin de foame, iar faptele cari au urmat acestor vorbe nu fac

aliceva decât să ne flamânească din zi în zi... dar până când?

— Funcționar —

Noua taxare a coletelelor pentru Franța

De curând direcționea generală a poștelor a modificat taxele externe pentru greutatea la coletele adresate în Franța.

Astfel pe viitor la coletele adresate acestei țări și în greutate de un kilogram, cinci kilograme și 10 kilograme se vor aplica taxele de 120 centime, 200 centime și 360 centime, în loc de 110, 190 și 330 centime.

Stiri și fapte

Din cauza scumpirii tiparului suntem nevoiți a ridică pretul gazetei noastre dela 2 lei la 3 lei, asemenea și costul abonamentului la 400 lei anual, iar pentru autorități și întreprinderi particulare le 1000 pe an.

Gestul regesc

Membrii familiei noastre Regale, părtăși întotdeauna bucuriilor, ca și durerilor noastre, a dat cele mai frumoase pînde de adevărăți cetățeni ai acestei țări.

Imbrățișind soldații din tranșee moldoveniști, M. S. Regele a fost cel dintâi, care într-un moment de cel mai înalt patriotism Si-a strigat dorința: „De îci încolo pământurile mele, vor fi ale voastre“... și dorința regescă s'a întărit. Oridecători țara aceasta a fost cuprinsă de o mare nenorocire, Familia domnitoare a răspuns cu gesturi adevărate domnitoare și dezastrul recent dela Bacău, ne confirmă cum nu se poate mai bine spusele noastre: M. S. Regele a donat 100.000 lei, M. S. Regina 50.000 lei, principesa Illeana 30.000 lei și principele Nicolae 20.000 lei.

Gestul M. L. Regale și Prințare, nu putea rămâne stingeră și înțalțul guvern l'a urmat, după cum se stie. Dar durerea băcăoanilor rămașă fără nici un fel de adăpost a găsit ecou în sufletele românești deoarece tot întinsul acestei țări și inițiativa differitelor liste de subscripție, lansate în centre țării, e o dovadă mai mult a carității românești, personificate prin însăși cel mai înalt conducător al ei, care este M. S. Regele.

Credem că nici orașul nostru nu va întări lansarea unei astfel de liste de subscripție, să putem și noi să afirmă că un atare gest, că și pe aceste meleaguri bate același suflet ca al celorlalți, care s-au grăbit să își să ajute pe frațele loviti de nenorocirea pustiurii întregului și au.

Gestul regesc, ne obligă la o că mai neîntîrziată acțiune.

Sărbătoarea zilei onomastice a dnei Elena Goldiș

In ziua de 21 Mai, dna ministru Elena Goldiș, sărbătorindu-și ziua onomastică a numelui, în calitatea sa de președintă a mai multor societăți de binefacere, a primit în tot cursul zilei numeroase vizite și peste una sută telegramme de felicitări, printre cari și acelea a lui Nichifor Crainic, secretarul general al Ministerului Artelor și a lui colonel Ștefănescu, seful regiunii orfaniilor de război. Dintre toate aceste felicitări, cea mai însemnată a fost aceea a celor 115 orfani de război din localitate, a căror delegat, a răsărit următoarea frumoasă cuvântare:

Multă sănătate Doamnei Președintă!

Sublimă este ziua în care sufletul poate să-și arate sentimentele de încalcesc. Sublimă pentru noi este ziua de astăzi, — ziua onomastică a Dvoastră — care ne dă prilejul să Vă arătăm sentimentele nețârmarute de recunoștință ce Vă păstrează.

Noi, cari am fi fost sortiți ne-norociri, cari am fi căzuți victimă greutăților vieții prin lipsa părinților din al căror trup și suflet s-a făcut trupul și sufletul României-Mare, venim cu acest prilej în fața Dvoastră, cari atât auțuiul și nobiltea sufletului de a ne da cădura și îngrăjirea părintească, să Vă arătăm recunoștința ce Vă vom păstra până dincolo de moarte. Dar precum

„Cerul“ n'a creat culori pentru unele peisagii și nici expresiuni pentru unele sentimente, ne mulțumim a ruga pe Dumnezeu ca florile și fericeirea ce Dvoastră ne-țădă sănătate și viață să durească întregei familiile viață îndelungată.

Oranjii de război dela Oficiul

„Regina Maria.“

Cenzurat: Prefectura Județului Arad.

La 25 mai 1926 sunt alegerile pentru Cameră și 28 Mai 1926 sunt alegerile pentru Senat.

La 1 Iunie a. c. vor avea loc alegerile comunale în detă, la 4 Iunie cele pentru alegerile membrilor consiliilor județene și la 23 Iunie, voi alege senatorii din săcăsilile comunale și dețene.

La aceasta din urmă a găzduie candidatul Partidul Național Român și al Poporului este d. dr. Silviu Mădoian, fost primpreședinte Tribunului Arad și fost prefect al județului nostru.

La alegerile de senatori și alegerile Camerii de Comenii candidatul Partidelor: Național Român și al Poporului este d. Ionel Comșa, directorul Băncii Centrale —

Inca niște javre cari vor să răstoarnă organizatia noastră de să sunt acei pretenți luminători, ai muncitorilor, — organizații sindicalele denumite: „unitari“ cari prețind: „noi nu suntem niște parere amsterdaniști socialisti democrați și nici comuniști nu suntem“; însă, totuști, dinenumără rânduri serviciile și siguranță au descoperit prețioase documente, din cari a reesit precis: că, „unitari“ nu sunt deosebite veritabile și periculoși agenți comuniști.

Si aceșii comuniști cu patru în cap, potrivit instrucțiunilor dela Moscova, candidează în prezentele alegeri, nu pentru a obține scaune în Parlament, ci, numai pentru ca să poată — cu ocazia alegerilor or — unii: să pescuiască în apă tulbere, iar altii să și îndeplinească rolul de agenți provocatori — bine plătiți.

Dintre cei din urmă, sunt candidații așa zisul „bloc muncitorilor“ din localitate,